

MŰVÉSZETI DIÁKKÖRI DOLGOZAT

MŰVÉSZETI DIÁKKÖRI DOLGOZAT

2 + ND

CHANGE ASPECT!

Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola

Alkalmazott Művészeti Intézet

Kézműves szak

Szövött-textilműves szakirány

Konzulens: Páger Bernadett

Tartalomjegyzék

1. Kiindulás, az ötlet megszületése	3.
2. Technika	3.
3. Kísérletek	4.
4. A pántoló szalag problematikája	5.
5. További feladatok	6.
6. Képek	7.

Számomra mindig is izgalmas feladat volt az alapvetően sík térben mozgó szövetet térbe forgatni. Mióta a szövött-textil szakirányra kerültem tulajdonképpen ezzel is foglalkoztam, ami számomra nagy kihívás jelentett (és jelent most is), de ugyanakkor hihetetlenül izgalmas és csodálatos világot tárt fel előttem.

1. Kiindulás, az ötlet megszületése

A szakma elsajátítását kártya- illetve madzagszövési technikákkal kezdtük. A technika megtanulása után feladatunk alternatív anyagokkal való kísérletezés volt. Kísérleteimben, sok egyéb mellett, kipróbáltam a pántoló szalagot (csomagok megkötözéséhez használt műanyag szalag), melyet vetülékként alkalmaztam. Ekkor tudtom nélkül olyan feszültséget hoztam létre a szövetben, mely a pántolószalag merevségének köszönhetően beforgatta a lágy szövetet (I., II. kép).

A kis asztali takácsszövőszékeken tanult különböző népi technikák elsajátítása után, feladatunk ismét az alternatív anyagokkal való kísérletezés volt. A szádnyíláson kívüli és a szádnyíláson belüli vetülékhimzés technikájánál nyílt alkalmam, hogy újra elővegyem a pántolószalagot, és hasonlóan a kártya- és madzagszövésnél alkalmazzam azt.

2. Technika

Annak érdekében, hogy érthető legyen, mi is történik a szövetben a kísérleteim során, először el kell magyaráznom a két alkalmazott népi technikát. Mindenekelőtt a 'szádnyílás' fogalmát kell kifejtenem. Szádnyílásnak azt a nyílást nevezzük a láncfonalakban, ami közé a vetülékfonalat tesszük.

Szádnyíláson belüli vetülékhimzés:

Ennél a technikánál, ahogy a nevében is benne van, úgy használjuk a szádnyílást, hogy az úgynevezett vendégvetülék fonalunk beleköt a szövetbe, de alkalmanként kihozzuk a szövet felszínére (III. kép).

Szádnyíláson kívüli vetülékhimzés:

Ennél a technikánál, ahogy a neve is mutatja, nem használjuk a szádnyílást a vendégvetülékkel. A láncfonalak között tehát nincsen nyílás, hanem pontosan úgy használjuk a vendégvetüléket, mintha hímeznénk, így ennél a technikánál nem köt a szövetbe a vendégvetülék (IV. kép).

A pántolószalagot úgy szőttem be e technikák segítségével, hogy a vetüléket megtörtem és ki is húztam a térbe. Mivel a szádnyíláson belüli vetülékhímezésnél a szalag be is van szöve, ezért megint csak feszültség keletkezik a szövetben, ami térbe rántja azt (V. kép). A szádnyíláson kívüli vetülékhímezésnél az úgynevezett vendégvetülék nem köt a szövetbe így nem a szövetben létrejövő feszültség forgatja térbe az anyagot, hanem a térbe kihúzott vetülék tartja el a szövetet, így téve azt három dimenzióba (VI. kép). Az elkészült darabok 32 x 40 cm-ek lettek. A vetülékhímezési technika mellett, mikor nem használtam a vendégvetüléket (pántolószalagot), különböző kötési technikákat alkalmaztam. Vászonn kötést, ami a legstabilabb kötési technika (VII., VIII. kép), ennek a levezetett kötését, a panamát (IX., X. kép), illetve a váltott panamát (XI., XII. kép), melyek már lazább kötések, de még mindig stabilak, végül a sávolyt (XIII., XIV. kép) és annak a levezetett kötését, a hegyes éksávolyt (XV., XVI. kép). A két utolsó kötés sokkal lazább az előzőeknél, az anyag ettől tud mozogni, nyúlni (a farmer nadrágokat például ezzel a sávolykötéssel készítik).

3. Kísérletek

Ezen az alapötleten elindulva folytattam a kísérletezéseket pántolószalag használatával, illetve a vetülékhímezés technikáját alkalmazva. Míg az első kísérleteknél rögtön megtörtem és kihúztam a pántoló szalagot egy bizonyos mértékig, addig ezek után ezt csak a szövet levágása után tettem meg azért, hogy a feltekert kész szövet és vele a vendégvetülék ne sérüljön meg.

Először arra voltam kíváncsi, hogy hogyan viselkedik az anyag, ha különböző minőségű fonalat (pamut, gyapjú, len) használok vetülékként. Továbbra is a kis asztali takácsszövőszéken maradva, a szélességét ugyan nem tudtam növelni (32 cm), de hosszúságát 1 m-re váltottam, és végig a legstabilabb vászon kötést alkalmaztam. Tapasztalataim a következők voltak: alapvetően nem sok minden változott, bár megfigyelésem az volt, hogy míg a pamut egészen lágy (XVII. kép), addig a gyapjú már kicsit merevebb (XVIII. kép), végül a len adta a legmerevebb tartást (XIX. kép), számomra ez az utolsó anyag tetszett a legjobban.

Mindezek után a zoknik kötésének hulladékából kezdtem el a kísérleteimet úgy, hogy a pántoló szalagot különböző módon szőttem be. Az első ilyen kísérletemnél először is arra voltam kíváncsi, hogy hogyan viselkedik a pántoló szalag ezzel a hulladékkal együtt, illetve, hogy mi történik akkor, ha nem használom a szövet teljes hosszában a

vendégvetüléket, hanem csak egy bizonyos részén (a szövet közepén). A zokni kötőipari hulladék nehézzé, de ugyanakkor lággyá is tették a szövetemet a vastagságuk következtében. Arra számítottam, hogy a pántoló szalag beszövése utáni rész is valamennyire meg fog mozdulni. Ez nem történt meg, amit a vetüléknek használt zokni-hulladék vastagságának és nehézségének tudtam be (XX. kép) Azokon a részeken, ahol nem volt vendégvetülék, játszottam a kötésekkel is (panama, váltott panama, sávoly, hegyes éksávoly és természetesen vászon). A következő kísérletemben is zokni hulladékot használtam. Az egyik első kísérletemet alapul véve (V. kép), végig sávoly kötést alkalmazva a vendégvetüléket nem egy sorba, hosszában szőttem be, hanem azt minden második sornál fél cm-re eltoltam, így átlós képet adva, s ezáltal a szövet csiga alakban forgott be (XXI. kép).

Egy korábbi 'felvetésem' is kipróbáltam a pántoló szalagot ezzel a technikával. Ezen a 'felvetésen' két szalag -egy keskenyebb és egy szélesebb - lett felvetve (XXII. kép). Ezt a két szalagot külön kezelve, de egyszerre szöve, csak a vendégvetülékkel kapcsoltam össze. Így egy igen érdekes és izgalmas kísérlet jött létre (XXIII. kép).

A gyorsabb haladás érdekében, valamint azért, mert érdekel az átlátszó-nem átlátszó fogalompár: ebben a témakörben műanyaggal kezdtem kísérletezni. Lágyműanyag fóliába „szőttem bele” a pántoló szalagot. Ebből négy féle kísérlet született. (XXIV., XXV., XXVI., XXVII. kép)

4. A pántoló szalag problematikája

Néhány kísérlet után arra kellett rájönnöm, hogy sokkal érdekesebbé és értékesebbé tehettem munkámat, ha nem pántoló szalagot, hanem magam készítette anyagot szövök bele az anyagba. Ami ezzel kapcsolatos fontos kritérium: a megfelelő merevség, de ugyanakkor hajlíthatóság.

A kísérletek elkészítéséhez hőprést használtam. Kezdetben lágyműanyaggal kísérleteztem, melyet 180°C-on, 20 másodpercig préseltem. Legelőször azt vizsgáltam, hogy hány rétegnek az összeolvasztásával ad kellő merevséget az anyag (XXVIII. kép). Arra jutottam, hogy túl sokat kellene egybe olvasztanom ahhoz, hogy a megfelelő anyagridegséget elérjem, amely viszont nem gazdaságos. Ezek után két réteg lágyműfólia közé tettem különböző anyagokat (szívószál, zokni kötőipari hulladék), de még mindig nem sikerül az a megfelelő hatást elérnem, amelyet szerettem volna (XXIX. kép). Ezek

után tértem át az átlátszó és opál plexi lapokra, ezekből is a vastagabb fajtákra, ezeket 180°C-on, 40 másodpercig préseltem. Két réteg közé tettem különböző anyagokat (textil, különböző csomagolási- és zokni kötőipari hulladék, fonal, szívószál stb.) (XXX., XXXI. kép). Tapasztalataim már sokkal pozitívabbak voltak: merevebb, de hajlítható anyagot kaptam. Mind a lágy, mind pedig a plexi lapokat négyzetesre vágtam (12x12 és 10x10). Pontosabb kísérletek végett tértem át a keskeny és hosszú darabokból álló csíkokra. Két réteg közé tettem hasonló anyagokat, mint a négyzetes kísérleteknél, de ahol eddig a pántoló szalagot megtörtem, ott most rést hagytam, szabadon hagyva a többi kísérleti anyagot, melyek lágyabbak voltak, mint az alap műanyag (XXXII., XXXIII. kép). Sok értékes következtetést tudtam levonni ezekből a kísérletekből: mind a lágy és mind a plexi műanyagnál mindenféleképpen két réteg szükséges, mert egy rétegnél nem tudnak tökéletesen összeolvadni, és leválnak egymásról. Míg a lágy műanyagot lehet használni szádnyíláson belüli vetüleképzésnél, addig a plexit merevsége miatt jobb a szádnyíláson belüli vetüleképzésnél használni.

5. További feladatok

Az egyik legfontosabb és leghamarabb megoldásra váró probléma az eddigi kísérletek alapján levont megfigyelések alapján a pántoló szalag kiváltása. A megfelelő anyag kiválasztása mind vetülek és láncfonalnak, illetve a megfelelő forma kiválasztása, mely a vendégvetülek beszövése és megtörése segítségével alakul ki.

A végcélom nem egy használati tárgy, hanem egy kísérlet-sorozat, autonóm tárgy elkészítése.

Képek

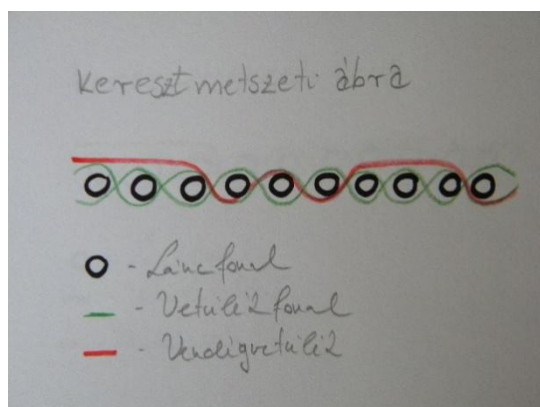
I. Pántolószalag alkalmazása
kártyaszövésben

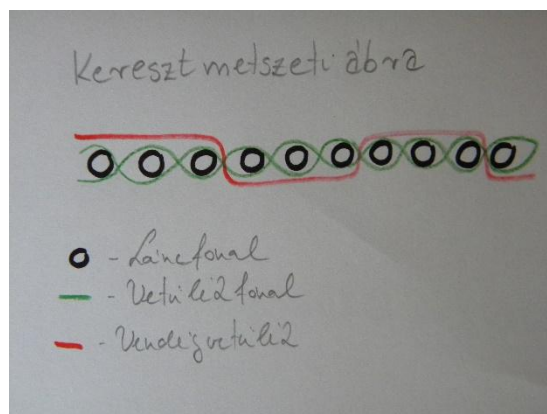
II. Pántoló szalag alkalmazása
kártyaszövésben

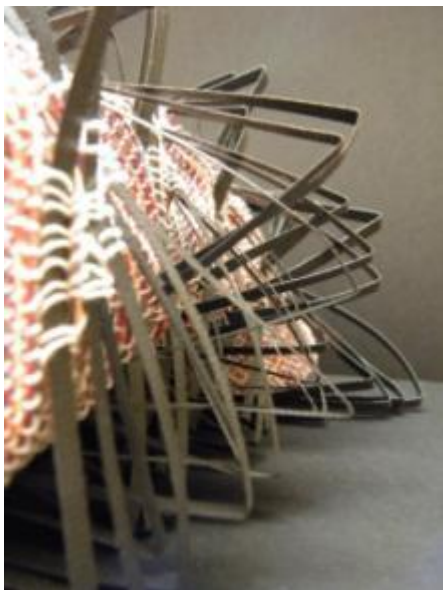

III. Szádnnyíláson belüli vetülékákhímzés

IV. Szádnnyíláson kívüli vetülékákhímzés

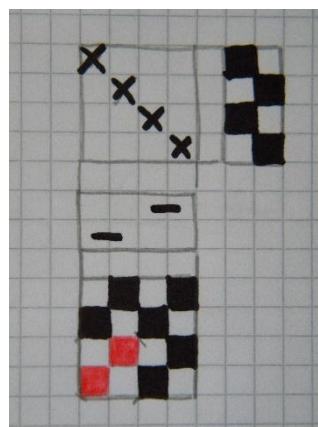
V. Szádnnyíláson belüli vetüfékhímzés,
pántoló szalaggal, kis takácsszövőszéken

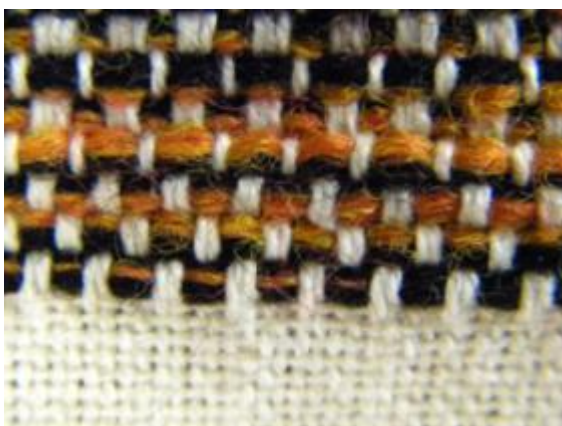
VI. Szádnnyíláson kívüli vetüfékhímzés,
pántoló szalaggal, kis takácsszövőszéken

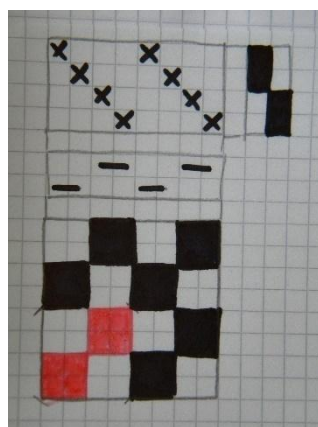
VII. Vászónkötés

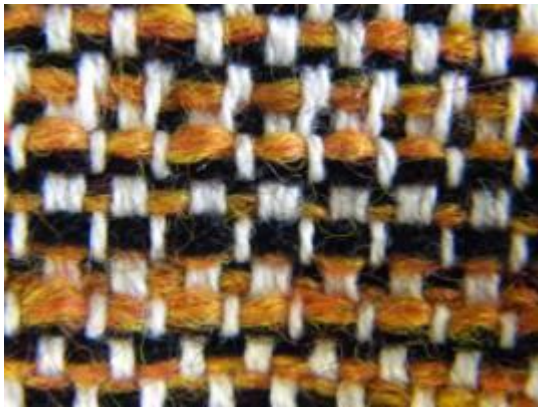
VIII. Vászónkötés teljes szakrajza

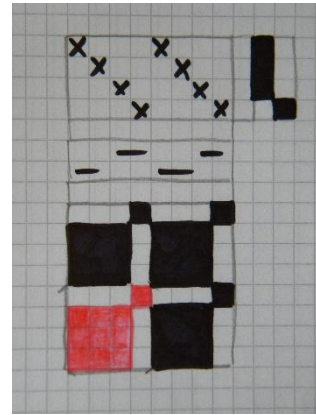
IX. Panama

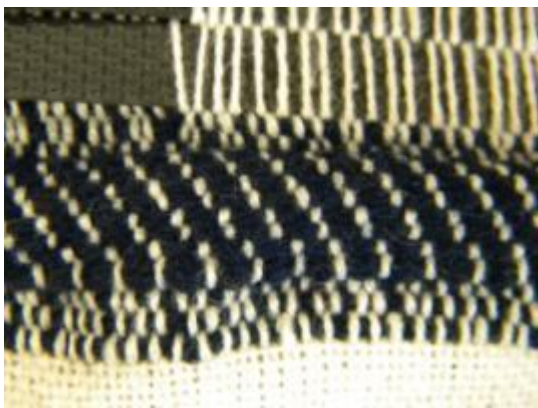
X. Panama teljes szakrajza

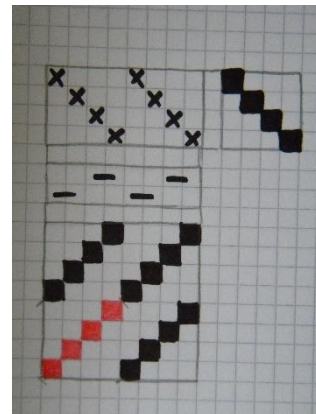
XI. Váltott panama

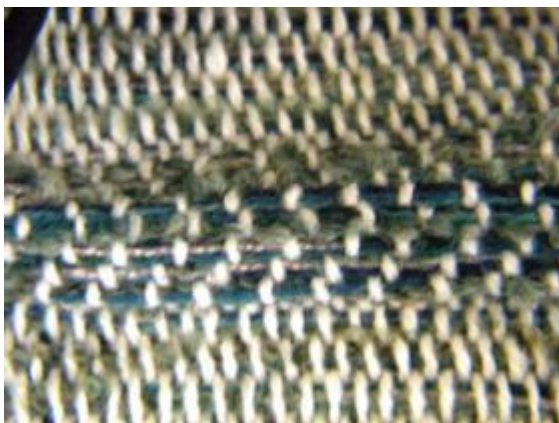
XII. Váltott panama teljes szakrajza

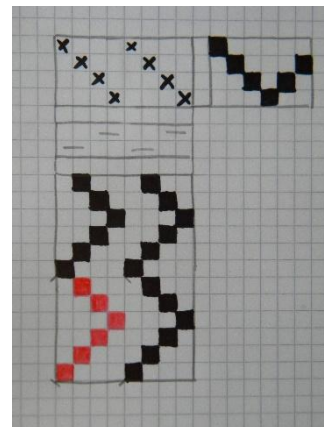
XIII. Sávoly kötés

XIV. Sávoly kötés teljes szakrajza

XV. Hegyes éksávoly

XVI. Hegyes éksávoly teljes szakrajza

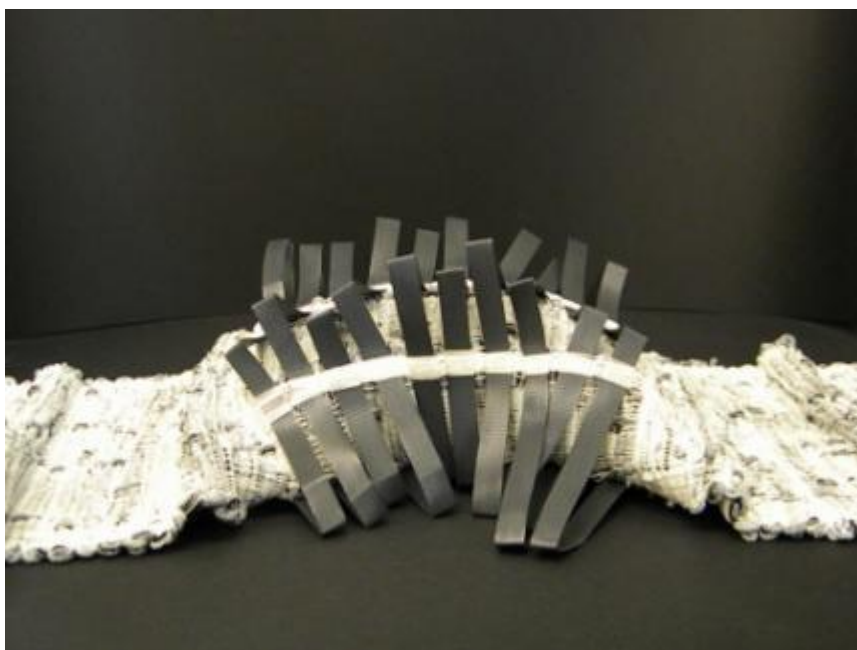
XVII. Kísérlet pamut fonallal

XVIII. Kísérlet gyapjú fonallal

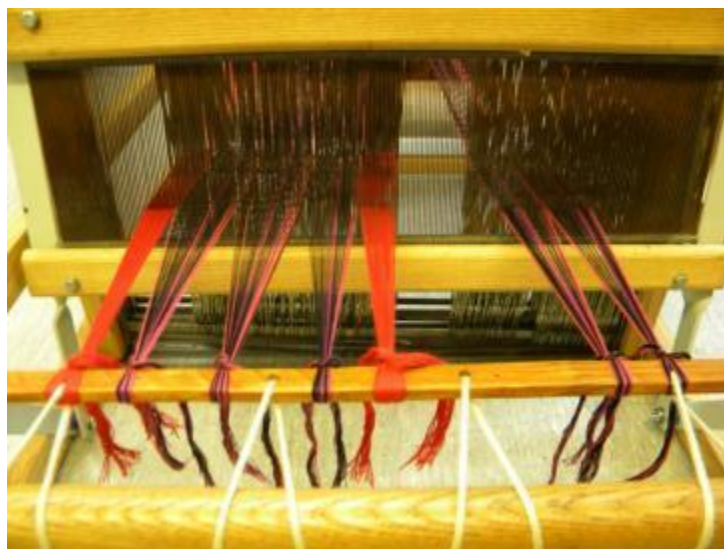
XIX. Kísérlet lenfonallal

XX. Kísérlet zokni-hulladékkal
(a pántoló szalag csak a szövet közepén van beszőve)

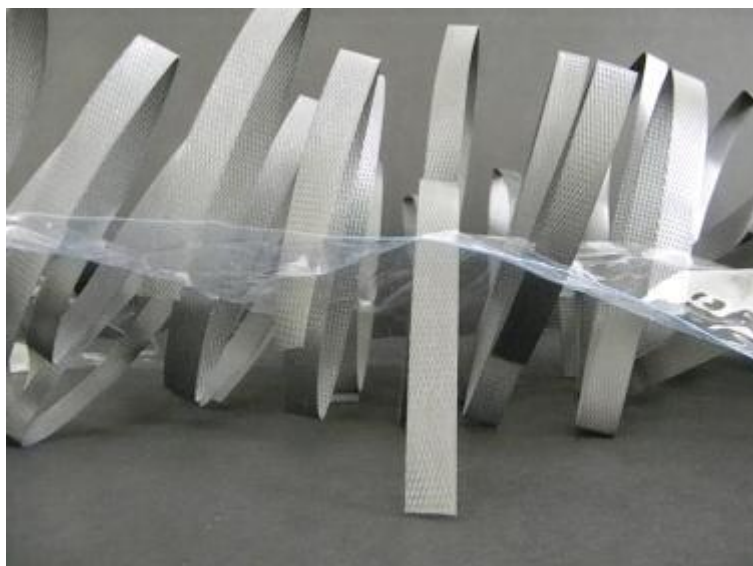
XXI. Kísérlet zokni-hulladékkal, végig sávolykötést használva

XXII. Egy korábbi 'felvetés' - vastagabb és keskenyebb szalaggal

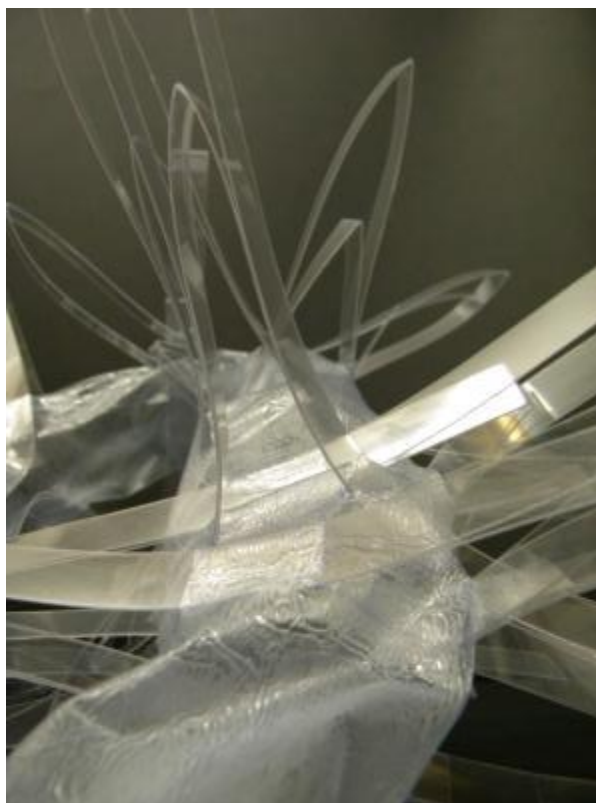
XXIII. Az elkészült kétszalagos kísérlet

XXIV. Kísérlet lágy műanyag fóliával
(szádnyíláson kívüli vetülékfémzéshez hasonló megoldás)

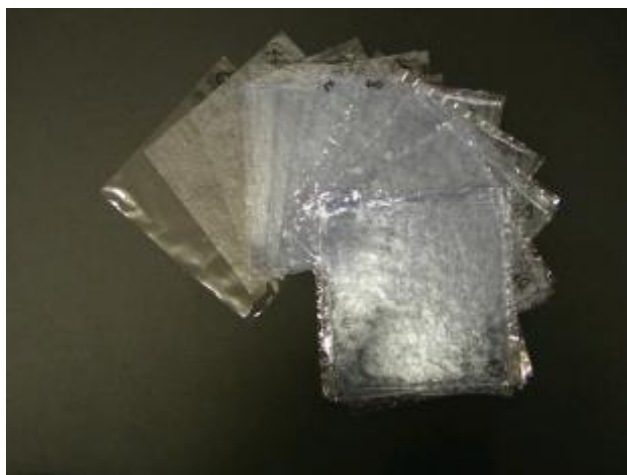
XXV. Kísérlet lágy műanyag fóliával
(szádnyíláson belüli vetülékfémzéshez hasonló megoldás)

XXVI. Kísérlet hőpréselt lágy műanyag fóliával
(pántoló szalag helyett átlátszó plexi alkalmazása duplázva)

XXVII. Kísérlet lágy műanyag fóliával
(pántoló szalag helyett opál plexi alkalmazása)

XXVIII. Több rétegben hőpréselt lágy műanyag lapok

XXIX. Két lágy műanyag lap közé hőpréselt anyagok
(zokni-hulladék, csomagoló fólia és szívószál)

XXX. Két átlátszó plexi lap közé hőpréselt anyagok

XXXI. Két opál plexi lap közé hőpréselt anyagok

XXXII. Lágy műanyag fólia kísérletek szalag-rendszerben

XXXIII. átlátszó és opál plexi kísérletek szalag-rendszerben